

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-54827-IV/07/MK

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 0 22 551 77 00
Fax 0 22 827 64 53

Warszawa, 22/12/2008r.

Pan

dr hab. Zbigniew Ćwiąkałski

Minister Sprawiedliwości

WARSZAWA

Szanowny Panie Ministrze

W nawiązaniu do otrzymanej korespondencji z dnia 24 lipca 2008 r., pragnę ponownie poruszyć problem wysokości opłat egzekucyjnych, pobieranych od dłużnika na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji.

Na stronach internetowych Ministerstwa Sprawiedliwości pojawił się projekt zmian do powołanej ustawy (<http://www.ms.gov.pl/projekty/proi081029a>), który zmniejsza wysokość opłaty egzekucyjnej do 8% wyegzekwowanego świadczenia w przypadku prowadzenia egzekucji ze świadczenia z ubezpieczenia społecznego, zasiłku dla bezrobotnych, dodatku aktywizacyjnego, stypendium oraz dodatku szkoleniowego, wypłacanych na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W ten sposób zrównano (w zakresie opłaty) koszty prowadzenia egzekucji z wynagrodzenia za pracę i rachunku bankowego z kosztami egzekucji skierowanej do świadczeń szeroko pojętego zabezpieczenia społecznego, których celem jest zapewnienie utrzymania.

W uzasadnieniu projektu ustawy nowelizującej podkreślono, że obniżenie opłaty wynika z konieczności racjonalnego i usprawiedliwionego względami społecznymi zrównania zasad finansowania egzekucji, których sposoby nie wymagają znacznego nakładu pracy komornika, a których skutki finansowe są dotkliwe dla dłużników utrzymujących się ze stałych, zazwyczaj niewysokich świadczeń.

Za przyjęciem tego rozwiązania przemawiały także ważne względy społeczne, sprowadzające się do miarkowania dolegliwości egzekucji wobec podmiotów zasługujących, z uwagi na sytuację życiową na wsparcie i ochronę Państwa.

Proponowane zmiany zasługująca na pełną akceptację, są one zgodne z postulatami Rzecznika Praw Obywatelskich, co zresztą wskazano w uzasadnieniu projektu ustawy.

Niemniej jednak, na tle kilku ostatnich skarg, które wpłynęły do Rzecznika Praw Obywatelskich, ujawnił się kolejny problem na tle określenia wysokości opłat egzekucyjnych.

Otóż nie należą do rzadkich sytuacji, w których dłużnik - bądź bezpośrednio po wszczęciu egzekucji, bądź w jej dalszym toku - uiszcza bezpośrednio do rąk komornika egzekwowaną należność. W przypadku egzekucji prowadzonej z nieruchomości kodeks wprost przewiduje, że przed podjęciem czynności przez komornika powinien on wezwać dłużnika do dobrowolnej spłaty należności (art. 923 kodeksu postępowania cywilnego). Często jest jednak tak, że także w przypadku innych sposobów egzekucji wstępne czynności postępowania „mobilizują” dłużnika i wpłaca on komornikowi całość lub przynajmniej część zadłużenia. W takich sytuacjach opłata jest jednak obliczana według takiej stawki, jaka przewidziana jest dla sposobu egzekucji określonego wstępnie przez wierzyciela (np. jako egzekucja z nieruchomości czy z wierzytelności).

Wydaje się jednak, że taka regulacja po pierwsze, nie osiąga adekwatnej proporcji pomiędzy nakładem pracy komornika, stopniem jego zaangażowania w czynności postępowania a wysokością opłaty egzekucyjnej. Po drugie, nie zachęca też dłużnika do dobrowolnego spełnienia świadczenia, skoro nie istnieje żadna różnica pomiędzy kosztami przymusowej i dobrowolnej spłaty.

Za zmniejszeniem opłaty egzekucyjnej co do tych kwot, które zostały spłacone bezpośrednio przez dłużnika, przemawiają więc przede wszystkim względy ekonomiki postępowania.

Faktem jest, że dłużnik może skorzystać z regulacji art. 49 ust. 2 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji poprzez spłatę dokonaną bezpośrednio wierzycielowi i uzgodnienie, że wierzyciel złoży wniosek o umorzenie postępowania. Wówczas wysokość opłaty określona zostanie na 5 % świadczenia pozostałego do wyegzekwowania. Jednak dłużnicy częstokroć wołanie podejmować ryzyka i wpłacić pieniądze wprost komornikowi - złożenie wniosku o umorzenie egzekucji zależy wyłącznie od woli wierzyciela, na którą dłużnik nie ma wpływu.

W związku z powyższym proszę o rozważenie, czy proponowane zmiany ustawodawcze nie są zakrojone zbyt wąsko; nie uwzględniają one bowiem wszystkich sytuacji, w których prowadzenie postępowania egzekucyjnego nie wymaga od komornika znacznego nakładu pracy.

W opinii Rzecznika Praw Obywatelskich celowym jest wprowadzenie swoistej premii dla dłużnika, który dobrowolnie spłaca należność - opłata egzekucyjna powinna być odpowiednio mniejsza (i obliczona proporcjonalnie) co do tak wpłaconych kwot.

Jedyny wyjątek mógłby zostać przewidziany dla sytuacji określonej w art. 981 kpc, dotyczącej spłaty zadłużenia już po wyznaczeniu licytacji nieruchomości, gdy komornik podjął już szereg czynności egzekucyjnych. Spłata należności przez dłużnika skutkuje tutaj - wyjątkowo - umorzeniem postępowania egzekucyjnego, jednak wówczas określenie opłaty egzekucyjnej na dotychczasowym poziomie nie budzi zastrzeżeń.

Według informacji podanych na stronach internetowych Ministerstwa Sprawiedliwości, projekt ustawy nowelizacyjnej został skierowany do rozpatrzenia przez Komitet Rady Ministrów. W związku z powyższym, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r., nr 14, poz. 147 ze zmian.) uprzejmie proszę o przekazanie Rzecznikowi stanowiska Pana Ministra co do proponowanych modyfikacji projektu ustawy - oraz o informację, czy z uwagi na etap prac legislacyjnych możliwe jest uwzględnienie ewentualnych zmian w istniejącym projekcie.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika *Praw Obywatelskich*

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich